

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Casus primus. Sponsæ ex metu in nuptias consentientis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

§. III.

VIS, seu METUS.

CASUS PRIMUS

Sponsæ ex metu in nuptias consentientis.

Oringa divitis rustici filia, aliàs bonæ famæ, post liberaliorem computationem imprægnata à viro, cui nubere non poterat, prolem peperit. Propinqui, præcipuè frater, qui bona paterna loco decrepiti Patris administrabat, & affinis ejusdem, qui alteram sororem habebat in conjugio, probrum, quod in totam familiam redundaret, detestati, ut proli, & Matri consulerent, Torello juveni è suo famulatu persuadent, ut ipse se prolis istius patrem nominaret, paratum ducere defloratam; sed hunc aversabatur Oringa, & omni modo repugnabat. Instabant ex altera parte frater, & affinis, extrema omnia minitanti, nisi annueret, se eam, negata penitus omni dote, è patrijs ædibus exturbaturos, nec destituros ab ea divexanda, & executione suarum minarum, donec in oblatum conjugium consentiret; quæ canilena cùm miseræ in dies recantaretur, omnisque insuper fugæ occasio esset interclusa ob hybernantes circumquaque milites, & hyemalis temporis acre frigus, adeò ut in itinere & prolis, & propriæ

propræ vitæ subitura fuisset periculum, viribus à puerperio necdum bene firmatis, tandem tot pressa angustiis, paratam se ostendit, ipsorum voluntati obsequi, sicque adaucta est ad celebranda Sponsalia cum obtruso sibi Torello in domo Parochiana. Quo animo esset ad ista, ex eo patuit, quòd, cum à Parocho moneretur, ut, quæ actura esset, bene perpenderet; vinculum induci Matrimonio, quod sola morte solveretur, aliud ipsa non responderit, quàm, si liberum mihi foret, nunquam sanè induerem istud vinculum; nec aliter locuta est vicino cuiuspiam sub vesperum nuptias præcedentem, his verbis inter copiosè defluentes lacrimas: mi Deus! cras ibo ad nuptias; mallem educi ad supplicium, idemque repetijt ipso nuptiarum die, cum missa è suo pago fœminâ interrogaret Sponsus, an hodie comparitura esset? nunc enim vacare Parocho, cæteris diebus alijs sacris occupato. Utinam! respondit Oringa, hodie quoque, & deinceps semper occupatus esset alijs sacris, ut nunquam posset nos jungere in Matrimonium. quæ omnia testibus probata sunt: à nuptijs verò sic contractis nunquam deinceps adduci potuit, ut in viso sibi conjugio cohabitaret, verùm desertâ denique paternâ domo, ipso adhuc brumali tempore, aufugit cum infante, etsi aliàs legitimam mille florenorum sperare potuisset, abiijtque mendicatum, non sine valetudinis suæ, & prolis periculo.

Accedit, quòd ante celebrata Sponsalia cum obtruso sibi Sponso pactum iniverit his ferè verbis: Torelle, quandoquidem me ita arctatis, ut nuptias evadere haud valeam, debes mihi datâ manu promittere, quòd à me debitum conjugale nunquam velis exigere, nec ego reddere tenear, quod ipse datâ manu promisit, idque factum libens fatetur.

Q. An validum sit hoc Matrimonium?

SYNOPSIS.

1. Quid hîc intelligatur propriè per impedimentum Vis ?
2. Quid sit metus, & quatuorplex ? Ut is invalider Matrimonium, certa conditionis requiruntur.
3. Prima est, ut sit metus gravis, saltem respectivè.
4. Secunda, & tertia conditio est, ut incutatur injustè à causa extrinseca libera, & quidem in ordine ad extorquendum Matrimonium.
5. Cum tali metu contractum Matrimonium est ipso Jure nullum.
6. Oritur hæc invaliditas juxta multos ex Jure naturali, sed probabilius est, conjugium ex metu initum irritari solo Jure Ecclesiastico.
7. Perinde autem est, an metus incutatur ab altero è contrahentibus, an verò à tertia persona, etiam ad ducendam aliquam indeterminatam è pluribus: imò etiamsi is, cui injicitur injustus metus, ex sua culpa in hunc inciderit.
8. Nec confirmatur hujusmodi Matrimonium adjuncto juramento.
9. Deciditur nullitas conjugij in præsentè casu.
10. Etiam spontanea cohabitatio, vel copula conjugalis non poterat in eo ratificare Matrimonium, quamquam ista aliquando sufficiant ad effectum hunc etiam post Tridentinum.

Quod in postrema parte istius casûs dicitur de pacto, quo liberam se voluit à redditione debiti Oringa, an ex hoc capite invalidum evaserit Matrimonium, non vacat hîc examinare, nam de ejusmodi pactis quid sentiendum sit, & num valori Matrimonij obesse censeantur. jam supra diximus in hac 2. p. Sect. I. §. 2. q. 2. n. 7. & seq. ubi AA. adduximus, qui in utramque partem disputant, & utriusque Sententiæ examinata sunt fundamenta.

ta. Id nunc duntaxat investigabimus, an ratione metus vitari poterit, & irritum reddi conjugium, nam spectat istud ad impedimentum, quod à nobis hoc loco exponendum est.

Dicitur verò impedimentum vis, quo nomine non intelligitur in presenti vis absoluta, quæ violentum simpliciter, & corporalem coactionem dicit, qualis evenit, si Christianus rapiatur, & vi trahatur ad templum Idoli, eidemque ibidem manus violenter corripiantur ad adolendum thus fictitio Deo, cuiusmodi violentum Philosophus 3. Ethic. c. 2. dicit esse, quod sit ab extrinseco, nullam vim conferente passio, hoc est, non concurrente, sed repugnante penitus voluntate. Hæc vis in Matrimonio dari nequit, nam hoc contrahitur per consensum, qui est actus voluntatis: ergo simpliciter nequit coactus esse, & involuntarius, quia repugnat absolute, volitionem aliquam esse in me, & meam voluntatem non esse principium ejus elicivum: confert igitur vim, & concurrat voluntas ad hanc volitionem, ac consequenter non est ea simpliciter violenta, & penitus involuntaria, aut dicere debemus, ipsum velle nostrum omnino involuntarium esse. Unde per vim hic intelligitur vis quæpiam solum conditionalis, non absoluta, quam patimur, dum aliquid ex metu agimus; hic enim efficitur,

ut quæ compulsi metu volumus, velimus conditionaliter, & absolute nolimus, quia scilicet ea solummodo volumus, prout subsunt præsentibus conditionibus, absolute tamen, & per se considerata odimus, & quia sic eligimus, & agimus voluntarie, quamquam cum aliqua reluctancia, ita ut secluso metu, & ijs sublati, quæ timentur, voluntas noller istud agere, id, quod à nobis agitur, simpliciter quidem liberum, & voluntarium nobis esse dicitur, secundum quid autem involuntarium, de quo Paulus Ictus in L. Si mulier 21. §. Si metu coactus. ff. Quod metus causa &c. Si metu coactus, inquit, ad hereditatem, pato, me heredem effici, quia, quamvis, si liberum esset, noluissem, tamen coactus volui.

2. Definitur metus ab Ulpiano L. 1. ff. Quod metus causa. Instantis periculi, vel futuri mali mentis trepidatio, soletque dividi in gravem, & levem, justum, & injustum, intrinsicum, & extrinsecum. Quia autem contractus Matrimonialis voluntarius, atque spontaneus esse debet, hoc est, non vi, vel metu extortus, ac invitatus, sed ut uterque conjugum in illum libere consentiat, idcirco Matrimonium ex metu initum nullum, atque irritum est juxta omnes, si paucos aliquos excipias apud Sanchez L. 4. disp. 12. n. 16. qui illud ipso jure validum quidem esse asserunt, sed rescindendum

dum tamen ad instar aliorum contrarium, metu initorum. Verum hi audiendi non sunt, nam ab omnibus passim rejiciuntur, quia contrarium ex clarissimis juris textibus ostendi potest, ut infra palam fiet, idque merito ita statutum est, cum nimium quantum adversetur metus tribus illis bonis, quæ in Matrimonio reperiuntur, quæ sunt fides, proles, & Sacramentum; nam 1. ipsi Sacramento adversatur metus, quia hoc significat conjunctionem Christi cum Ecclesia, quæ fuit facta per liberum, & prorsus voluntarium amorem, idcirco Matrimonium quoque contrahi debet per liberum, & voluntarium consensum, ut signum correspondeat signato. 2. Repugnat metus etiam debite generationi prolis, qui est finis Matrimonij, quippe qui vi, seu metu Matrimonium contrahunt, deficiente amore facile separabuntur, & ad prolis generationem non multum afficiuntur. Denique repugnat metus fidei conjugali, quia *quod quis non eligit, nec optat, profectò non diligit, quod autem non diligit, facile contemnit.* can. Præsens. 20, q. 3. unde periculum est, ne tales conjuges fidem violent, & in adulteria labantur. Cæterum non qualiscunque metus invalidat Matrimonium, sed ut per eum conjugium irritetur, tres in eo adesse debent conditiones.

3. Prima est, ut sit metus gra-

vis, quamquam enim aliqui id etiam affirmant de metu levi apud Sanch. *L. 4. disp. 17. n. 2.* communius tamen hoc negant AA. etiam pro foro conscientie, cum talis metus non præsumatur abstulisse libertatem, nam modicam, & ferè nullam vim infert, sed talem, quæ facile superari queat; quare qui eum non depellit, liberè, & perfectè censetur consentire, atque ideo in foro externo metui levi non conceditur actio, nec ulla illius in Jure ratio habetur, ut patet ex c. *Cum Dilectus, De his, quæ vi, metu &c. causa. L. Metum. 5. & 6 ff. Quod metus causa, & verbis clarissimis id exprimitur in Reg. 184. ff. De Reg. Jur. Vanitioris justæ excusatio non est.* Dicimus autem metum levem, quando timetur leve tantum malum v. g. incussio colaphi, levis verberatio, reprehensio verbalis, subtractio ciborum &c. aut grave quidem, sed immerito, ac imprudenter. Econtra gravis metus est, quando timetur malum, quod grave sit vel secundum se, vel saltem respectu personæ, cui metus incutitur, dummodo tamen non vanè, leviterque, sed probabiliter, ac prudenter credatur, illud malum imminere vel sibi, vel personæ conjunctæ in primo, vel etiam ulteriore gradu, veluti Parentibus, uxori, liberis, fratribus, imò alijs quoque consanguineis, & affinibus, item domesticis, aut alteri personæ arctissimæ amicitia connexæ, ut docet Sanch. *L. 4. De Matr. disp. 1.*

n. 10. & seqq. & disp. 4. per totum. Time-
tur autem malum probabiliter imminere,
quando is, qui minatur, potest illud
inferre, & non vanè creditur minas
executurus, tu verò illud non potes
facile depellere, aut vitare; nam si
de ipso constat, quòd facile soleat
quidem iactare minas, sed irà mox
deposita easdem non exequatur, non
est, cur magnopere timeri debeat,
sic enim censetur minari solùm ad
terrorem, sine animo exequendi. *L. Metum. C. De his, quæ vi, metu &ve
causâ.* Porro gravia communiter
censentur esse mala secundum se, &
absolutè mors, mutilatio, incarcera-
tio diuturna, verberatio gravis,
stuprum, infamia, amissio nobili-
tatis, vel instrumentorum, & scrip-
turarum, quibus ea probari, & de-
fendi possit, amissio bonorum om-
nium, vel majoris partis Patrimonij,
injusta excommunicatio, quæ diffi-
culter tolli queat, hæc, & similia ab
omnibus passim, etiam cordatis, se-
cundum se, & ex genere suo repu-
tantur gravia, dicunturque incutere
metum cadentem in virum constan-
tem, sive, ut dicitur in *L. Metum.*
*ff. Quod metûs causâ in hominem con-
stantissimum*, per quod non plus, ut
forsitan alicui videri potest, verùm
id ipsum significatur, cùm loco positi-
vi accipiat superlativum, quod
in Jure non infrequens est, ut notat
Sanch. *L. 4. disp. 1. n. 2.* & Basil. Pon-
tius *L. 4. c. 2. n. 5.*

Dixi, malum debere esse grave vel

secundum se, vel saltem respectu per-
sonæ, cui metus incutitur; multa enim,
quæ à viro cordato, & animoso non
curantur, ob apprehensionem, ac
conditionem personæ alijs accidunt
valde gravia, v. g. fœr inis, pueris,
senibus, vel alijs meticulosis, item
valde afflictis; hinc quæ aliquando
non sufficiunt, ut viro constanti in-
ijciant timorem, possunt tamen suffi-
cere, ut in similibus personis censea-
tur adesse metus gravis; unde ut ju-
dicemus, sitne gravis, an levis me-
tus, considerare oportet malum,
quòd imminere creditur, non solùm
secundum se, sed aliquando atten-
denda est qualitas personarum, qui-
bus illud imminet, an vir sit, an fœ-
mina, an puer, an adolescens, an
senex &c. siquidem negari non po-
test, mulieres ordinariè timidiore
esse viris, & pueros hominibus ma-
turæ ætatis, faciliusque terreri, ac
proinde malum, quod non esset suf-
ficiens ad incutiendum gravem me-
tum viro, aut animoso juveni, fore
sufficiens puero, vel mulieri, ut latè
probat Sanch. *L. 4. disp. 3.* Palao *17.*
2. disp. 1. De peccatis pu. 7. n. 9. &
Menochius *De Arbitrar. Jud. Lib. 2.*
cent. 2. cas. 135. n. 4.

4. Altera conditio est, ut metus
iste incutiat à causa extrinseca li-
bera, non verò procedat ab intrin-
seco, aut causa naturali, v. g.
morbo, tempestate, periculo nau-
fragij, feris animalibus, sic enim
homo non ab alio, sed à se ipso im-

impulsus, eligit Matrimonium tanquam medium conducent ad suam liberationem, neque tam contrahit ex metu, quam ex amore sui boni, nec patitur injuriam. Præterea metus, qui iniicitur, debet esse injustus, in quo potissimum consistit secunda conditio, nam, uti modò insinuatum est, ut conjugium nullum sit, debet metus esse injuriosus, cum nulla lex irritet Matrimonium, nisi quatenus cum injuria conjunctum est.

Tertia denique conditio est, ut metus iste incutiat in ordine ad extorquendum consensum Matrimoniale, non verò ad alium finem, quia sic non compellitur metum patiens ad Matrimonium ab eo, qui metum infert, cum hic non petat, neque intendat extorquere Matrimonium, sed impellitur à se ipso, dum sponte eligit conjugium tanquam medium ad se liberandum à periculo corporis intentato ab eo, qui metum intulit. Hæc omnia in casu sequente exemplis elucidabuntur.

5. His prænotatis, certum est, quoties in conjugali contractu adsunt dictæ conditiones, Matrimonium ex metu initum, sive secundum se, sive respectivè gravis sit, irritum, ac nullum esse in utroque foro. ita communis Theol. & Canonist. ut videre est apud Sanch. *L. 4. disp. 12. n. 18.* Coninck *disp.*

28. dub. 1. n. 5. Tannerum *to. 4. disp. 8. q. 3. dub. 2. n. 20.* Perez. *Disp. 17. de Matr. Sect. 10. n. 3.* Pirhing. *n. 98. de sponsal. Et.* Deciditur id clarè in jure *c. Cum locum. De sponsal.* ubi dicitur, consensum non habere locum, ubi metus, vel coactio intercedit, sine consensu autem nequit consistere Matrimonium. *c. Veniens. eod. & expressissimè c. Significavit De eo, qui duxit in Matrim.* ubi proponitur casus, quo aliquis metu compulsus duxit uxorem, deinde propria sponte aliud inivit Matrimonium; rogatus igitur Pontifex, quodnam ex istis validum esset? respondit, *Si confiterit, quòd tantum ei illata fuerit, quòd non sponte in primam consenserit, propter hoc non dimittes, quin ad aliam, quam postea in uxorem accepit, revertendi liberam tribuas facultatem, ex quibus verbis manifestè constat, prius Matrimonium ratione metus injustè illati ad extorquendum illud, fuisse omnino invalidum, atque irritum, aliàs non daretur libera facultas permanendi in posteriore Matrimonio, sed hoc prorsus invalidum esset.*

6. Hæc doctrina usque adeò indubitata est Authoribus, ut multi ipsorum conjugia ex tali metu inita tradant ipso jure naturæ nulla, atque irrita esse. Ita præter alios docent Covarruv *p. 2. de sponsal. c. 3. §. 5. n. 6.* Gonzalez *in c. Veniens. De sponsal. n. 5.* Barbosa *in votis decisiv. L. 1. Voto 1. n. 14.* Rebellus *p. 2. De obligat.*

gat. Iust. L. 2. q. 11. Sect. I. conclus. 2. Molina de Iust. tr. 2. disp. 3:6. in solut. ad 2. Basil. Pontius L. 4. c. 14. n. 4. Comitulus L. 1. respons. Moral. q. 122. n. 3. & seqq. Diana p. 4. tr. 4. resol. 33. idque valde probabiliter, & ex rationibus minimè contemnendis. Mihi tamen contrarium videtur probabilius, videlicet Matrimonij metu extorti nullitatem in solum jus Ecclesiasticum immediate refundendam esse, nam si hæc Matrimonia irrita essent jure naturali, hoc haberetur vel ex defectu consensus, quod nempe voluntaria non sint, vel ratione injuriæ, quæ per metum inferitur: sed ex neutro capite ostenditur; si quidem quod sit ex metu, simpliciter est voluntarium, licet sit mixtum cum aliquo involuntario imperfecto, hinc qui ex metu mortis adorat idola, id facit voluntariè, & propterea mortaliter peccat; ergo & Matrimonium tali metu contractum adhuc est voluntarium, ac proinde validum, nisi ab Ecclesia iste consensus fuisset irritatus. Ulterius si ex defectu voluntarij Matrimonia metu contracta forent irrita jure naturæ, redderet conjugia irrita etiam metus levis injustus, & gravis justè iacussus ad illud extorquendum, denique gravis etiam injustus, sed ex alio fine illatus, quàm ad conjugium extorquendum; imò id ipsum præstaret etiam metus proveniens ab intrinseco, veluti si quis contraheret ex

metu mortis, vel infamiæ, nam in his omnibus casibus datur admixtum involuntarium. Accedit, quòd dolus non minùs reddat contractum involuntarium, quàm metus, præsertim quando est in re valde gravi, ut si aliquis fingeret se ditissimum, nobilem, sanum &c. atque sic obtineret optimum Matrimonium, cum tamen esset pauper, plebeius, vel laboraret contagioso morbo: atqui hic dolus non irritat Matrimonium, nisi inducat errorem circa personam: ergo nec metus id jure naturali irritat.

Sed neque invalidatur per hoc, quòd per metum inferatur injuria, namque inferitur injuria per levem quoque metum, nec enim jus naturæ inter hos metus aliter distinguit, quàm quòd unus graviores injurias inferat, quàm alius; & circumventus dolo æquè injuriam patitur, quàm cui metus iniicitur, nec tamen eapropter irritum est conjugium ob hanc, vel illam causam: ergo neque ex ratione injuriæ ostenditur, Matrimonium metu contractum irritum esse jure naturali, sed quod ex jure naturæ valeret æquè, ac alij contractus, qui validi quidem sunt, sed rescindibiles à Iudice, à jure Ecclesiastico invalidatur statim ab initio, quia cum Matrimonium naturæ suæ sit insolubile, fit, ut semel contractum sive jure, sive injuriâ, non possit dissolvi, sicut possunt alij contractus, præsertim

C c c

tim

tim quando insuper consummatum est, idcirco meritò Ecclesia, ut huic tanto incommodo occurreret, statuit, talem contractum ab initio esse irritum, non quòd deficiat consensus ad valorem conjugij de jure naturali necessarius, sed quia deficit consensus, qualem maximè convenit, & expedit, & quem propterea Ecclesia etiam vult, adesse in Matrimoniali contractu, nempe qui non sit coactus metu gravi injusto, & ad conjugium extorquendum ordinato, sed qui gaudeat plenissima libertate, proinde vult, ubi metus adest, personas tunc esse ad contrahendum inhabiles, atque ita talem consensum ad Matrimonij valorem esse insufficientem, non aliter, quàm per eandem Ecclesiam consensus clandestinus nunc redditus est insufficientis. Quòd verò asserunt sententiæ oppositæ Patroni, ostendi non posse, quo textu juris Pontificij talia Matrimonia irritentur, cum textus supra allati omnes non irritent, sed supponant, jam irrita esse Matrimonia metu contracta, non obest, quia dum Matrimonium metu initum invalidum pronunciant Pontifices, idque, ut ex prædictis constat, non sit irritum jure naturæ, ex ipsis istis textibus satis colligitur, hanc invaliditatem antiquiore aliquo jure introductam, quàm sint prædicti Canonnes, sive deinde id scripto decretum sit, & modò temporum inju-

riâ interierit, sive vivæ vocis oraculo, & per traditionem in Ecclesia propagatum, aut aliâ viâ introductum fuerit; certè constat, more, & usu id semper observatum esse, ut Matrimonia metu gravi extorta irrita sint: nec debet istud mirum videri, quia simili modo, etsi decretum irritans ostendi nequeat, ex antiquissima Ecclesiæ traditione nobis constat, irritum esse Matrimonium fidelis cum infideli: cur ergo idem dici nequeat de Matrimonio ex gravi metu inito? ita præter AA. num. præced. citatos propugnant hanc opinionem Sanch. *L. 4. disp. 14. n. 2.* Dicastillo *disp. 4. de Matr. dub. 6. n. 62. & seqq.* Card. de Lugo *to. 2. de iust. disp. 22. n. 115.* Laym. *L. 5. tr. 20. p. 2. c. 5. n. 1.* Less. *in posthum. c. 4. de Sacram. Matrim. dub. 8. n. 78. & seqq.* Aragon *2. 2. q. 88. a. 3. concl. 3.* Præpos. *q. 3. de Matr. dub. 10. n. 128. & seqq.* Hurtad. *disp. 6. de Matr. difficult. 2. n. 8.* Pirh. *n. 106. De sponsal. Wiestner n. 242. eod. tit.* Henricq. Petrus Ledesma, Valencia &c.

7. Sive autem dicamus, Matrimonium gravi metu injusto extortum irritum esse jure naturali, sive Ecclesiastico, perinde est, an metus incutiatur ab altero contrahente, an verò à persona tertia, illo etiam incito, ac innocente, cum quo aliquis contrahere cogitur. Ratio est, quia in Matrimonijs debet esse plenissima, & perfecta libertas: atqui non minus tollit metus libertatem con-

consensus, sive per ipsum contrahentem, sive per alium inferatur; ipsumque jus Ecclesiasticum, dum irritavit talia Matrimonia, hoc fecit non tam in odium injuste metum inferentis, quam, & principaliter quidem, in favorem libertatis, quam vult inesse Matrimonij, ne quis cogatur invitus contrahere: at patiens metum æquè invitus est, sive à contrahente, sive à tertio compellatur: ergo metus eodem modo irritat Matrimonium, à quocunque incutiatur; quod clarè desumitur ex *c. Veniens. De sponsal.* ubi irritum declaratur conjugium ex gravi metu initum, quem tamen neuter è contrahentibus incussit, sed puellæ Pater.

Extenditur hoc ad eum quoque, qui metui causam ipse dedit, nam Matrimonium adhuc invalidum est, dummodo metus injustè ad illud extorquendum incussus fuerit, etiam si, qui eum passus est, fuerit culpæ reus, sive propriâ culpâ in hunc metum inciderit, quia culpa non tendit directè ad coactionem, seu ad metum injustum incutiendum. Glossa fin. communiter recepta in *cit. c. Veniens. Covarr. p. 2. De Matr. c. 3. §. 5. n. 7. Sanch. L. 4. disp. 8. n. 9. Pirhing n. 103. De sponsal.* Extenditur 2. ulterius, ut irritum sit Matrimonium non tantum, dum quis per metum cogitur contrahere cum certa, ac determinata foemina, sed etiam, si cogatur

incertam ex certis uxorem ducere, v. g. alterutram è binis filiabus Petri, quia hic quoque deficit liber consensus, volebat enim neutram ducere, coactè tamen duxit unam è duabus, adeoque invitus, & non liber. Pirh. l. c. Covarruv. n. 8. & circa ista quidem Authores inter se conveniunt.

8. Controversum verò inter ipsos est, an teneat Matrimonium gravi, & injusto metu extortum, quando id juramento firmatum est? Affirmant hoc aliqui apud Sanch. L. 4. disp. 20. n. 11. Alij tot adhibent distinctiones, ut ipsa harum copia, quod explicare conantur, involvant tenebris. Ut rei veritas clariùs pateat, duplex quæstio hic enodanda est. Prima, an Matrimonium metu contractum firmetur per juramentum accedens? Secunda, an saltem in se validum sit juramentum, & relaxatione indigeat?

Quoad primum certum est, non confirmari conjugium juramento, quando hoc quoque gravi metu extortum est, nec enim confirmari ejusmodi juramento contractum, qui ipso secluso, aliàs erat invalidus, clarè patet ex *c. Quamvis pactum. De pactis in 6. c. Cum contingat. De iurejur. & c. 1. eod. in 6.* ubi sermo est de renunciatione legitimæ, & alienatione fundi dotalis, quæ pacta, secluso juramento, sunt irrita; & tamen, hoc accedente, decidunt hi textus, servanda esse, si

Ccc 2

jura.

juramentum absque vi, & dolo præstitum sit: ergo à sensu contrario si metu sit extortum, nullam vim habet. Confirmatur ex eo, quia, si Matrimonium metu extortum, juramento firmaretur, Ecclesia non attulisset sufficiens remedium contra coactionem ad Matrimonia, quod tamen maximè intendit, nam qui compellit aliquem ad contrahendum, compellere etiam potest ad jurandum. Si autem non coactus jurare juret, seratum semper habiturum hoc Matrimonium ex metu initum, neque sic validatur conjugium. Ratio est, quia de substantia Matrimonij est consensus omnino spontaneus, & plenè liber. *c. cum locum. supra cit.* atqui per tale juramentum non suppletur defectus spontanei, & liberi consensus, & quanto tempore metus durat, ex quo contrahitur Matrimonium, personæ ad contrahendum inhabiles sunt, sicuti sunt inhabiles ad contrahendum clandestinè ex decreto Ecclesiæ talia Matrimonia irritantis: ergo sicuti hi non redduntur habiles per juramentum adiectum, ita neque efficiuntur habiles ad contrahendum, qui adiguntur ex metu, ac proinde per juramentum non validatur Matrimonium metu initum. Confirmatur, quia juramentum sequitur naturam actus, super quem cadit, & sortitur condiciones illius. *L. fin. C. De non numer. pecun.* sed Matrimonium ex d. spoliatione Juris habet hanc ta-

citam conditionem, si adsit liber consensus: ergo eandem conditionem habet juramentum, consequenter juramentum nihil operatur, nullamque inducit obligationem, aut firmitatem Matrimonij, si non adsit liber consensus.

Sed neque obligat hujusmodi juramentum ex virtute Religionis, ut aliqui arbitrantur, moti textu *c. Debitores 6. & c. Si verò. 8. De Iurejur.* ubi deciditur, juramentum servandum esse, quando non cedit in interitum salutis; atque ideo solvenda sunt etiam usuræ, si juramentum accessit: ergo, inquit, Matrimonio quoque standum est, cum licitum sit ad redimendam propriam vitam, aut avertendum grave incommodum contrahere Matrimonium. Verum ratio nostræ conclusionis in contrarium est, quia Ecclesia non tantum irritat Matrimonium metu initum, sed etiam juramentum tali Matrimonio accedens, ut colligitur ex *c. Significasti. 2. De eo, qui duxit in Matrim.* ubi definitur, eum, qui contracto ex gravi metu Matrimonio jurato cum una, aliam deinde duxit, validè contraxisse cum hac secunda, & liberè permittendum cum ea permanere; si autem Ecclesia sentiret, ejusmodi juramentum obligare, adjungeret, pro violatione juramenti imponendam esse aliquam pœnitentiam, sicut fecit in *c. Sicut. 22. De Sponsal.* ubi deciditur, priora Sponsalia juramento stabilita dirimi per

per Matrimonium, mox verò sub-
jungitur: *imposita ei poenitentia compe-*
tente, quia primam fidem irritam fecit:
cùm igitur hîc similis poenitentia
non imponatur, signum est, jura-
mentum contractui Matrimoniali ad-
jectum obligationem nullam induce-
re, nec relaxatione indigere.

Præterea Matrimonia metu extor-
ta irritata sunt propter utilitatem
publicam, eò quòd alioquin malè
servaretur pax inter conjuges, & in
republica, maleque soboles educa-
rentur: actus autem irritatos prop-
ter publicum bonum juramento non
firmari, nec ullam inde obligatio-
nem induci, instar regulæ tradunt
plerique Authores, ut a nobis osten-
sum est p. 1. sect. 1. q. 4. n. 5. nullum
proinde, & invalidum est Matri-
monium metu extortum, etsi id ju-
ramento stabilitum fuerit; nec pro-
bant contrarium allata capitula, quæ
non versantur circa actus ob publicam
utilitatem prohibitos. Ita Sanch,
L. 4. disp. 20. n. 12. & 15. & L. 1.
disp. 32. n. 8. Tannerus to. 4. disp.
2. q. 3. n. 153. & seqq. Bonac. q. 3. De
impediment. Matrim. pu. 8. n. 26 &
seqq. Filliuc. tr. 10. c. 4. n. 121. &
seq. Pirh. n. 5. not. 4. De eo, qui
duxit in Matrim. Wiestner n. 247.
de Sponsal. Perez, Henriq. alijsque
plures ab his citati.

9. Ex istis omnibus non difficulter
deducitur, Matrimonium in casu
nostro nullum fuisse, atque irritum;
plurima enim aderant, & mag-

na mala, quæ meritò poterant Orin-
gæ gravem metum incutere, & ad
contractus irritationem sufficere; nec
satis est, ipsam denique consensisse,
cùm non sufficiat simplex consensus,
sed requiratur plena securitas, &
libertas, ut eleganter ostendit Bar-
bosa in *Votis Decisivis*. L. 2. *Voto* 16.
n. 2. & seqq. adeò, ut si voluntas
adsit, & non libertas, dici nequeat,
satisfactum dispositioni Juris, nec
possit Matrimonium ita celebratum
subsistere: libertas autem, & con-
sensus adesse nequit, ubi metus, &
coactio intercedit. Nec potest col-
ligi, spontaneam adfuisse volunta-
tem, quia in facie Ecclesiæ dixit, se
spontè consentire, hæc enim verba
tempore metus prolata, metum
non purgant, sed sunt effectus ip-
sius metus, & perturbationis, ut
iterum ex Nicolao Everardo, alijs-
que pluribus ostendit Barbosa L. 1. *Voto*
1. n. 108. hîc certè metus extorsit ista
verba, nunquam proferenda, si atro-
cia mala non timuisset. Sed ex eo
quoque colligitur, non adfuisse con-
sensus, quòd nunquam adigi ullo
modo potuerit, ut Sponso sibi ob-
truso cohabitaret, unde iterum ti-
mere constanter debuit & ante, &
post nuptias pessimam tractationem,
verbera, continuam asperitatem, ex-
turbationem è paternis adibus, amis-
sionem legitimæ, & omnium bono-
rum, quorum privatio major poena est,
quàm ipsius vitæ juxta Baldum in L.
Certa, C. De *Jure fisci*, cùm privato
omnibus

omnibus bonis mors sit solatium, & vita, supplicium. Prælegit tamen etiam hæc damna gravissima, amissionem Patrimonij, exilium, & mendicitatem non sine periculo suæ vitæ, & prolis, potius, quàm ut in obtrusum tibi conjugium aliquando consentiret; fugam autem post factam desponsationem pro manifesto, & urgente signo, quòd non consenserit voluntariè, in talibus circumstantijs agnoscit sæpè dictus Barbosa *L. 1. Voto. l. n. 68.* qui plura ejusmodi conjugia, circa ea consultus, pro irritis, ac nullis declaravit in citato libro; & sapientissimè hoc quoque nostrum pro invalido agnovit Consilium Ecclesiasticum, ut ex post facto mihi retulit Admodum Reverendus quidam D. Decanus ruralis, qui super hac facti specie antecederet meum consilium expetiit; novique non multò pòst inter similes duos conjuges in pari causa fuisse ex Romana Sententia Matrimonium dissolutum, facta iisdem libera potestate transeundi ad alia vota.

10. Dubium autem moveri potest, an, si Oringa post contractas nuptias cohabitasset Torello, aut cognita ab eo fuisset, Matrimonium ratione metùs priùs invalidum, per hoc fuisset ratificatum, & confirmatum?

Resp. Etsi per se ex istis non semper consequatur, Matrimonium validari, cum ea quoque fieri ex gravi metu possint, quo casu certum est,

Matrimonium minimè ratificari, quia Ecclesia similia conjugia irritavit ob defectum spontanei, & liberi consensùs. *c. Cum locum. De Sponsal.* qui per cohabitationem, aut sequentem copulam, vel eodem ipso, vel simili metu extortam, minimè suppletur. Nihilominus communis est doctrina, coalescere per ista Matrimonium, si spontè fiant: & quidem, ut loquamur de utroque separatim, ac primò de cohabitatione, eo ipso, quòd mulier metum passa non recedat à viro, cum posset, censetur spontè in Matrimonio permanere, & sic consensus antè vi extortus transit in consensum liberum per spontaneam cohabitationem subsequentem; idque probatur ex *c. Ad id, 22. De Sponsal.* ubi jubetur redire quædam ad virum, cui invita quidem nupserrat, sed anno cum dimidio cohabitavit: ex quo loco AA. passim requirunt, ut cohabitatio sit diuturna; neque tamen necesse est, ut ea sit unius anni cum dimidio, nam ibi narratur sola facti contingentia, non verò certum tempus præscribitur, sed id definiendum relinquitur arbitrio prudentis Judicis, considerata fugiendi opportunitate, & habitationis morà. Præterea notandum est, ista procedere solummodo in foro externo, quæ enim non aufugit à marito, cum posset, sed ei quietè cohabitat, præsumitur cohabitare affectu maritali, tantaque est hujus rei præsumptio *Iuris, & de Iure*, ut, etiam si

etiam si clarè probare possit, se ex metu injustè incusso contraxisse, ejus probationes non admittantur; in foro autem conscientiae nulla temporis mora sufficit, si etiam sublatà omni metus causà, & ex integro cessante, animus ratificandi defuit. Wagnereck in c. Ad id. De Sponsal. Not. 3. ad fin. Navarr. Sanch.

Quod verò ratificetur Matrimonium ex metu priùs invalidum per supervenientem copulam, patet ex c. Is, qui fidem. De Sponsal. & ex c. Insuper. 4. Qui Matrim. accusare possunt. quia praelumitur hæc habita fuisse affectu maritali; si autem ista habeatur animo merè fornicario, sive non conjugali, certum est, Matrimonium in foro conscientiae non confirmari, quia sic nullus est consensus in Matrimonium, sine quo hoc stare nequit.

Nunc ut de utroque simul dicamus, universim ut metus antecedens purgetur, & Matrimonium convalescat, desiderantur sequentia, 1. Ut Matrimonium hoc modo ratificans sciat, id, quod ex metu contractum est, fuisse nullum, & invalidum, nam si errore ductus, credat, valuisse, sicque cohabitaverit, vel consummaverit, non ratificatur, cum error sit contrarius consensui, l. Si per errorem. ff. De Iurisdict. 2. Ut copula subsequuta, vel cohabitatio spontanea fuerit, non verò metu extorta. 3. Ut cohabitatio, vel copula subsequatur cessante cau-

sa timoris antecedentis, nam durante causà metus nunquam ratificatur Matrimonium, quia semper credimus, etiam metum durare. Sanch. l. 4. disp. 18. n. 2. & seqq. Coninck disp. 28. dub. 4. n. 41. & seqq. Tannerus tom. 4. disp. 8. q. 3. dub. 2. n. 33. Gobat tr. 9. cas. 12. n. 261. & seq. Bonac. q. 3. de imped. Matrim. pu. 8. n. 24. Gonzalez in c. Ad id. De Sponsal. n. 4. Pirhing de Sponsal. n. 113. & 123. Wiestner n. 150. & seq. De Sponsal. Wagnereck l. c. Perez, Filliuc. Rebellus, Sporer, Lessius in posthum. c. 4. De Sacrament. Matr. dub. 9.

Notandum præter hæc, quamvis per spontaneam cohabitationem, aut copulam affectu maritali habitam, aliove actus, qui indicare possunt sufficientem consensum, veluti si cessante metu se amplectantur ut conjuges, vel tales se appellent affectu verè conjugali, quamvis, inquam, per ista revalidetur Matrimonium, spectato Decretalium antiquo Jure, atque etiam nunc quando metus, aliudve impedimentum penitus occultum est, etiam sine Parocho, & testibus, hodie tamen post Tridentini Concilij decretum sess. 24. c. 1. de reform. Matr. quando constat de tali metu, ac consequenter de nullitate Matrimonij, non sufficit ejusmodi secreta ratificatio, sed, ut conjugium reddatur validum, debet de novo contrahi coram Parocho, & testibus. Palao disp. 4. de

de Sponsal. p. 7 §. 3. n. 3. Tannerus
l. c. n. 34. Sanch. disp. cit. n. 12, &
16. Wiestner n. 35. de clandest. De-
spons. atque ideo in casu nostro, ubi
de gravi metu Oringæ palam con-

stabat, spontanea cohabitatio, vel
conjugalis copula validum reddere
nequivit Matrimonium ob metum
nulliter contractum.

CASUS SECUNDUS

Lytri insoliti ad redimendam vitam.

Godeleva formâ & opibus præstans in flore ætatis repen-
tino morbo deducta est in vitæ periculum. Ursacius Medicus
evocatus ad ægram, quam pridem sibi Sponsam animo destina-
verat, spondet suam operam, & de salute sollicitæ spem facit
valetudinis, si sibi nuberet; secus renuit ipsi mederi. Exhor-
ruit ad hanc conditionem ægrotæ, at quia aliter operam sibi
tunc summè necessariam obtinere non potuit, ne præda morti
relinqueretur, consensit in conjugium.

Q. Quid judicandum de valore hujus consensûs, & quid
de metu in particulari in alijs casibus?

SYNOPSIS